

І ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Дисципліна “Бюджетний менеджмент” є однією з базових при підготовці спеціалістів-фахівців в галузі економіки, бухгалтерського обліку, фінансів. Ця дисципліна вивчається студентами після ознайомлення з такими дисциплінами, як: „Економіка підприємства”, „Гроші та кредит”, „Державні фінанси”, „Мікроекономіка”, що дає змогу закріпити отримані знання і розпочати професійну підготовку спеціалістів з економіки.

Одночасно дисципліна забезпечує вивчення таких дисциплін, як: „Місцеві фінанси”, „Фінансовий ринок”, „Податкова система”.

Вивчення дисципліни „Бюджетний менеджмент” є необхідною умовою підготовки спеціалістів з фінансів вищої кваліфікації. Особливо важливу роль ця дисципліна відіграє у підготовці фахівців з банківської справи, фінансів, бухгалтерського обліку та аудиту. Вона забезпечує науково-теоретичну та методологічну основу для формування системи знань з конкретно прикладних дисциплін за спеціальністю “Фінанси”.

Мета навчальної дисципліни “Бюджетний менеджмент” вивчення функцій фінансових органів, органів законодавчої та виконавчої влади щодо бюджету та прийомів та методів, які використовують ці органи в процесі керування бюджетними ресурсами і відносинами, що виникають в процесі руху бюджетних потоків.

Предметом даної дисципліни є бюджетний процес та управління ним при перерозподілі національного доходу.

В процесі вивчення дисципліни послідовно розглядаються: теоретичні та організаційні основи бюджетного менеджменту (сутність бюджетного менеджменту, його складові, система управління); органи оперативного управління бюджетом: бюджетне планування; організація виконання дохідної та видаткової частин бюджету; облік та звітність про виконання бюджету та контроль за виконанням його.

Вивчення дисципліни “Бюджетний менеджмент” повинно забезпечити з боку студентів:

ЗНАННЯ:

- структури органів оперативного управління бюджетом;
- стадій бюджетного процесу та його учасників;
- організаційних засад складання Державного бюджету України;
- організації виконання дохідної та видаткової частин бюджету;
- бухгалтерського обліку та звітності про виконання бюджету.

УМІННЯ:

- проводити планування величини, складу і структури доходів бюджетів всіх рівнів;
- складати розрахунки за видатками бюджетів, забезпечити цільове спрямування бюджетних коштів, проводити нормування витрат бюджету, забезпечити необхідний склад видатків збалансування бюджетів
- розробляти і застосовувати в практичній роботі кошториси доходів і видатків бюджетних установ, планувати обсяги як бюджетних, так і позабюджетних коштів;
- розкривати шляхи раціонального використання бюджетних коштів, економії видатків бюджет всіх рівнів, ефективного застосування матеріальних фінансових ресурсів у бюджетних установах.

На вивчення курсу за фахом **“Фінанси”** відведено :

- для денної форми навчання - 108 годин, з них – 30 годин лекцій та 15 годин практичних занять. Курс „Бюджетний менеджмент” вивчається в дев'ятому навчальному семестрі;

- для заочної форми навчання - 108 годин, з них – 8 годин лекцій та 8 годин практичних занять. Курс “Бюджетний менеджмент” вивчається в десятому навчальному семестрі;

- для післявузівського навчання –108 годин, з них - 6 годин лекцій та 4 години практичних занять. Курс “Бюджетний менеджмент” вивчається в четвертому навчальному семестрі.

РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ

Спеціальність	Форма навчання	Семестр	Всього	Розподіл за семестрами та видами занять								Семестр. атестація
				Лекції	Практ	Семін	Лабор. Роб.	Комп'ют. практ.	Контр. роботи	СРС		
										Всього	В тому числі, на виконання ІСЗ (вик. контр.)	
Фінанси	денна	9	108	30	15	-	-	-	-	53	10	ісп
	заочна	10	108	8	8	-	-	-	-	92	30	ісп
	післявузівського	4	108	6	4	-	-	-	-	98	30	ісп

II ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Зміст навчальної програми курсу „Бюджетний менеджмент” відповідає Галузевому стандарту вищої освіти „Освітньо-професійної програми підготовки бакалавра, спеціаліста і магістра напрямку 0501 – „Економіка і підприємництво”. / Колектив авт. під загол. керівника А.Ф. Павленка. – К.: КНЕУ, 2002.

Структура навчальної дисципліни віддзеркалюється у змісті навчального матеріалу програми за наступним тематичним планом.

Тема 1. Сутність і складові бюджетного менеджменту. Предмет та завдання курсу.

Бюджетний менеджмент та його роль у бюджетному процесі. Визначення бюджетного менеджменту. Об'єкт і суб'єкти бюджетного менеджменту. Предмет бюджетного менеджменту як учбової дисципліни.

Складові елементи організації бюджетного процесу. Органи управління бюджетом. Етапи і методи управлінської діяльності в бюджетному процесі.

Складові бюджетного менеджменту: бюджетне планування, організація виконання бюджету, облік і звітність з виконання бюджету, контроль за виконанням бюджету.

В результаті вивчення теми

Студент повинен знати:

- сутність бюджетного менеджменту як навчальної дисципліни;
- загальну схему бюджетного менеджменту; об'єкт та суб'єкт системи управління;
- систему органів управління бюджетом;
- складові бюджетного менеджменту.

Студент повинен вміти:

- визначати складові бюджетного менеджменту;
- визначати основні характеристики складових бюджетного менеджменту;
- проаналізувати законодавчі та нормативні документи, які встановлюють порядок формування бюджету

Тема 2. Структура бюджету держави як об'єкта управління

Сутність і роль бюджету. Бюджет як економічна категорія. Характерні ознаки бюджетних відносин: всеохоплюючий і перерозподільний характер, законодавче регулювання, фондний характер концентрації державних коштів.

Бюджет як фінансовий план, склад і структура його доходів і видатків. Методи, джерела і принципи формування доходів. Класифікація видатків та форми бюджетного фінансування.

Бюджетний дефіцит. Його причини, наслідки та межі. Джерела покриття бюджетного дефіциту. Бюджет як централізований фонд грошових коштів держави. Організація і завдання управління бюджетними потоками.

Бюджетний устрій і бюджетна система. Основи бюджетного устрою: види бюджетів, принципи побудови бюджетної системи, розмежування доходів і видатків між бюджетами, взаємовідносини між бюджетами. Склад і структура бюджетної системи України.

В результаті вивчення теми

Студент повинен знати:

- сутність бюджету як економічної категорії;
- склад та структуру бюджету як основного фінансового плану країни;
- причини та наслідки бюджетного дефіциту та основні методи його подолання;

- основи бюджетного устрою;
- склад та структуру бюджетної системи України, основні принципи її побудови.

Студент повинен вміти:

- визначити характерні ознаки бюджетних відносин;
- обґрунтувати всеохоплюючий та перерозподільний характер бюджету;
- визначити бюджет як фінансовий план, як економічну категорію, як централізований фонд;
- обґрунтувати джерела покриття бюджетного дефіциту;
- визначити і обґрунтувати принципи побудови бюджетної системи.

Тема 3. Органи оперативного управління бюджетом

Міністерство фінансів України - центральний орган державної виконавчої влади в сфері фінансової діяльності. Законодавчі документи, якими керується Міністерство фінансів України у своїй діяльності. Основні завдання Міністерства фінансів України, його функції та права. Вертикальна структура органів Міністерства фінансів.

Структура центрального апарату Міністерства Фінансові управління обласних державних адміністрацій. Основні завдання, функції і права фінансових органів обласного рівня. Структура фінансового управління. Міські та районні фінансові відділи в Україні: головні задачі, функції, права, структура

Державне казначейство, його призначення та функції. Структура Головного управління Державного казначейства України. Вертикальна структура органів державного казначейства.

Рахункова палата Верховної Ради України. Основні завдання, функції та права. Структура Рахункової палати.

Державна контрольно-ревізійна служба в Україні.: головні задачі, функції та права, структура органів.

В результаті вивчення теми:

Студент повинен знати:

- склад та структуру Центрального апарату Міністерства фінансів, його

- основні функції та завдання;
- склад та структуру фінансових управлінь державних адміністрацій; їх функції та завдання;
 - склад та структуру міських та районних фінансових відділень; їх функції та завдання;
 - склад та структуру органів Державного казначейства; їх основні функції та завдання;
 - склад та структуру органів Державної контрольно-ревізійної служби; їх основні функції та завдання;
 - склад та структуру органів Державної податкової служби; їх основні функції та завдання;
 - склад та структуру Рахункової палати ВР України; її основні функції та завдання.

Студент повинен вміти:

- визначити склад та структуру органів оперативного управління бюджетом;
- визначити основні функції та завдання органів оперативного управління бюджетом;
- обґрунтувати принцип “подвійної підпорядкованості” органів управління;
- зробити висновки та сформулювати пропозиції щодо вдосконалення діяльності органів оперативного управління бюджетом.

Тема 4. Бюджетне планування

Економічні основи бюджетного планування. Бюджетне планування як складова частина фінансового, його зміст, принципи і задачі. Методи бюджетного планування. Рівні та етапи бюджетного планування. Вдосконалення бюджетного планування і регулювання бюджетів на основі розширення самостійності адміністративно-територіальних формувань.

Організація бюджетного планування. Підготовча робота до складання проекту бюджету. Характеристика основних етапів розробки проекту бюджету.

Порядок складання проекту Державного бюджету України. Інформація для

бюджету.

Розгляд проекту Державного бюджету в Кабінеті Міністрів. Представлення проекту бюджету Верховній Раді України, його розгляд в комісіях і комітетах. Представлення проекту Державного бюджету на сесії Верховної Ради України. Порядок внесення доповнень і зауважень в проект бюджету. Затвердження Державного бюджету. Закон про Державний бюджет, його зміст.

Бюджетний регламент, його зміст, задачі та основи побудови. Затвердження бюджетного регламенту. Необхідність встановлення бюджетного регламенту на всіх рівнях бюджетної системи. Відповідальність органів законодавчої і виконавчої влади за порушення бюджетного регламенту. Відповідальність Міністерства фінансів України і фінансових органів за порушення бюджетного регламенту.

Завдання і методологія планування доходів бюджету. Інформаційне забезпечення планування доходів.

Планування видатків на економічну діяльність держави. Бюджетне фінансування інвестиційних проектів. Планування державних дотацій і субсидій.

Кошторисне планування. Основи кошторисного планування. Оперативні показники, що визначають обсяг бюджетних асигнувань. Норми і нормативи кошторисного фінансування. Структура кошторису. Види кошторисів. Планування видатків по окремих статтях кошторису.

В результаті вивчення теми

Студент повинен знати:

- економічні основи бюджетного планування;
- основні методи бюджетного планування;
- порядок складання проекту Державного бюджету України;
- процедуру розгляду та затвердження основного фінансового плану держави;
- зміст ЗУ “Про Державний бюджет”;
- відповідальність органів законодавчої та виконавчої влади за порушення бюджетного регламенту.

Студент повинен вміти:

- визначити основні напрями вдосконалення бюджетного планування з прийняттям Бюджетного кодексу;

- визначити основні макропоказники економічного та соціального розвитку;
- проводити оцінку основним напрямом бюджетної політики на наступний рік;
- проаналізувати зміни, які відбулися в бюджетному законодавстві;
- визначити проблеми та запропонувати можливі шляхи їх вирішення щодо організації бюджетного планування.

Тема 5. Виконання бюджету

Поняття та принципи виконання бюджету. Органи, що забезпечують виконання бюджету, розподіл функцій між ними.

Розпис доходів і видатків як основа виконання бюджету. Порядок та терміни його складання, внесення змін і доповнень. Бюджетна класифікація доходів і видатків, її роль у бюджетному процесі і виконанні бюджету.

Система справляння доходів бюджету. Розрахунки юридичних і фізичних осіб з бюджетом. Документообіг, пов'язаний з мобілізацією доходів.

Податковий менеджмент. Основи та організація податкової роботи. Правове регламентування встановлення і справляння податків. Облік платників і надходжень податків. Порядок та форми розрахунків із бюджетом.

Звірка доходів між податковими органами і органами Державного казначейства.

Поняття бюджетного фінансування та його організація. Основні принципи фінансування витрат бюджету. Розпорядники коштів, їх права і обов'язки. Ступені розпорядників коштів по Державному і місцевим бюджетам.

Методи і види фінансування із Державного бюджету. Методи: відкриття кредитів та перерахування бюджетних коштів з рахунку бюджету на рахунки розпорядників коштів. Фінансування за відомчою структурою. Фінансування через територіальні органи казначейства шляхом оплати рахунків і видачі готівкою. Інформація про територіальне розташування установ, підприємств, організацій і обсяги асигнувань та кошторисів видатків. Документообіг в процесі фінансування із Державного бюджету.

Касове виконання бюджету. Системи касового виконання бюджету:

виконанні бюджету, розподіл функцій між ними. Касове виконання доходної частини бюджету. Грошові кошти бюджету. Джерела формування і напрямки використання грошових коштів бюджету.

Касове виконання видаткової частини бюджету.

Регулювання міжбюджетних потоків. Бюджетні трансферти. Субсидії, субвенції, дотації: порядок їх виділення та перерахування. Бюджетні позички, порядок їх видачі та погашення. Взаємні розрахунки між бюджетами, причини їх виникнення та порядок проведення. Документообіг.

Взаємозалік коштів за фінансуванням в рахунок погашення недоїмки з належних до бюджету платежів. Мета і порядок їх проведення. Документообіг. Проведення вексельних взаєморозрахунків. Вилучення коштів на користь Державного бюджету.

В результаті вивчення теми:

Студент повинен знати:

- принципи організації виконання бюджету;
- склад органів влади, які забезпечують виконання доходної частини бюджету;
- порядок складання Розпису доходів та видатків;
- структуру бюджетної класифікації;
- систему справляння доходів бюджету;
- напрями використання грошових коштів бюджету;
- сутність системи касового виконання бюджету;
- порядок і методи фінансування бюджетних видатків;
- порядок отримання готівки розпорядниками бюджетних коштів в Державному казначействі.

Студент повинен вміти:

- визначити необхідність та дати характеристику Розпису доходів та видатків бюджету;
- визначити структуру бюджетної класифікації доходів та видатків;
- визначити склад доходів бюджету відповідно до бюджетної класифікації доходів;
- визначити документообіг, пов'язаний з мобілізацією доходів;

- обґрунтувати необхідність та доцільність казначейської системи касового виконання бюджету;
- визначити порядок фінансування бюджетних видатків та порядок отримання бюджетної готівки в Державному казначействі розпорядниками коштів;
- встановити недоліки і переваги фінансування за відомчою структурою і через територіальні органи казначейства.

-

Тема 6. Облік виконання бюджету

Задачі бухгалтерського обліку бюджету у фінансових органах. Функції бухгалтерських служб фінансових органів в організації обліку виконання бюджетів і кошторисів видатків установ, їх особливості в фінансових органах різних ланок. Права і обов'язки головних бухгалтерів фінансових органів.

Організація синтетичного та аналітичного обліку виконання бюджету. Значення аналітичного обліку для оперативного керівництва (контролю) виконання бюджету. Бухгалтерські документи, порядок їх складання, перевірки й обробки. Облікові реєстри, їх роль у бухгалтерському обліку виконання бюджету. Хронологічний і систематичний записи. Порядок зберігання бухгалтерських документів і облікових реєстрів. Баланс виконання бюджету, його будова.

План рахунків поточного бухгалтерського обліку виконання Державного і місцевих бюджетів України. Характеристика рахунків.

Облік грошових коштів і доходів бюджету. Рахунки, призначені для обліку грошових коштів і доходів Державного бюджету. Аналітичний облік грошових коштів і доходів бюджету.

Облік видатків бюджету. Облік грошових коштів, перерахованих розпорядникам коштів в фінансових органах. Облік витрат, які здійснюють розпорядники коштів. Облік видатків бюджету на капіталовкладення. Облік касових видатків бюджету в фінансових органах. Облік бюджетних коштів, які призначені для оплати рахунків і видачі готівкою.

Облік взаємних розрахунків у період виконання бюджетів з переданих та одержаних коштів. Рахунки, призначені для обліку взаємних розрахунків і коштів переданих та одержаних.

Облік бюджетних позичок. Синтетичний і аналітичний облік видачі та Погашення бюджетних короткострокових позичок.

Визначення результатів виконання бюджету. Річні заключення рахунків поточного обліку виконання бюджету, підготовча робота. Рахунки, призначені для відбиття результатів виконання бюджету. Складання заключного балансу з виконання бюджету.

В результаті вивчення теми

Студент повинен знати:

- організацію синтетичного та аналітичного обліку виконання бюджету;
- склад бухгалтерських документів щодо обліку виконання бюджету;
- основні принципи побудови Плану рахунків обліку виконання бюджету;
- характеристику рахунків обліку виконання бюджету;
- визначення результатів виконання бюджетів.

Студент повинен вміти:

- визначити, які первинні документи є основою для обліку по кожній операції;
- визначити порядок та особливості складання бухгалтерських документів щодо обліку виконання;
- застосовувати План рахунків для обліку доходів та видатків бюджету;
- проаналізувати нормативну базу, яка встановлює порядок відображення обліку доходів та видатків бюджету.

Тема 7. Звітність про виконання бюджету

Організація, види та форми бюджетної звітності. Періодичність бюджетної звітності. Склад документів бюджетної звітності, порядок їх складання, подання та затвердження.

Звітність розпорядників коштів про використання бюджетних коштів, одержаних із Державного бюджету. Склад звітних документів, терміни і порядок їх подання.

Звітність установ банків з касового виконання бюджетів. Склад документів і порядок їх подання.

Звітність органів Державного казначейства про виконання Державного

Порядок затвердження звіту про виконання бюджету держави.

В результаті вивчення теми:

Студент повинен знати:

- організацію, види та форми бюджетної звітності розпорядників коштів, які фінансуються з Державного бюджету;
- організацію, види та форми звітності органів Державного казначейства про виконання Державного бюджету;
- строки подання бюджетної звітності;
- порядок затвердження звіту про виконання бюджету держави.

Студент повинен вміти:

- визначати склад та строки подання звітності розпорядниками бюджетних коштів;
- визначати склад та строки подання звітності органами Державного казначейства.

Тема 8. Контроль за виконанням бюджету

Сутність та призначення фінансового контролю, його роль у виконанні бюджету. Види, форми та методи бюджетного контролю.

Органи бюджетного контролю, їх повноваження. Рахункова палата України, її функції, права і завдання. Структура Рахункової палати. Державна податкова адміністрація, її функції, права та структура. Державна контрольно-ревізійна служба в Україні, її завдання. Контрольно-ревізійне управління, його функції та структура.

Податковий контроль та його організація в Україні. Облік платників податків та надходжень податків і обов'язкових платежів. Податкова звітність, порядок і методи її перевірки. Камеральні перевірки податкових декларацій і звітів. Документальні перевірки правильності розрахунків з бюджетом. Оформлення результатів податкових перевірок.

Митний контроль. Митні органи України, їх функції та повноваження. Митне оформлення. Контроль митних органів за сплатою мита і митних платежів. Особливості контролю за переміщенням через митний кордон підакцизних товарів.

Контрольно-ревізійна робота з бюджету, її завдання та напрями. Організація і

планування ревізій і перевірок. Порядок проведення ревізій фінансових органів щодо складання і виконання бюджету. Оформлення і реалізація результатів ревізій.

В результаті вивчення теми:

Студент повинен знати:

- сутність та призначення фінансового контролю;
- види, форми та методи фінансового контролю;
- класифікацію ревізій;
- етапи контрольно-ревізійного процесу;
- оформлення і реалізацію результатів ревізії

Студент повинен вміти:

- визначити види ревізій в залежності від певних ознак;
- визначити та дати характеристику етапам ревізійного процесу;
- визначити види та склад актів ревізії.

Тема 9. Світовий досвід бюджетного менеджменту

Ринкова економіка і бюджет держави. Суспільні блага в системі змішаної економіки. Еволюція бюджетної практики і бюджетної процедури. Концепція фіскального обміну і бюджет. Альтернативна методологія реалій та ідеалів.

Управління бюджетним процесом в розвинених країнах. Демократичний вибір бюджетних пріоритетів. Політичний механізм бюджетних рішень. Органи оперативного управління бюджетом та бюджетного контролю.

Бюджетне планування. Економіко-аналітичні засади бюджетування. Методи програмного аналізу і раціоналізація розробки бюджетів. Програмно-цільові бюджети. Складання бюджетів "на нульовій основі". Планування інвестицій за методом "затрати-вигоди".

Виконання бюджету і бюджетний контроль. Методи контролю. Ревізійні органи законодавчої влади. Контроль за видатками. Забезпечення виконання намірів парламенту. Ефективність використання коштів. Регулювання міжбюджетних відносин.

Після вивчення теми

Студент повинен знати:

.

..

- склад органів управління бюджетом;
- методи бюджетного планування;
- методи бюджетного контролю

Студент повинен вміти:

- визначити особливості управління бюджетним процесом в зарубіжних країнах;
- особливості бюджетного планування, дати оцінку програмно-цільовим бюджетам.

Ш . ПРИБЛИЗНА ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Заняття №1 за темами 1, 2

Мета – вивчення сутності та складових бюджетного менеджменту, його ролі у бюджетному процесі, ролі бюджету, складу та структури бюджетної системи України

Питання, що розглядаються на практичному занятті:

- 1 Бюджетний менеджмент та його роль у бюджетному процесі.
- 2 Визначення об'єкту і суб'єкту бюджетного менеджменту.
- 3 Складові елементи організації бюджетного процесу.
- 4 Сутність і роль бюджету як економічної категорії
- 5 Бюджет як фінансовий план, склад і структура його доходів і видатків
- 6 Бюджетний устрій і бюджетна система.
- 7 Склад і структура бюджетної системи України

В результаті практичного заняття студент повинен вміти:

- визначати складові бюджетного менеджменту та їх характеристики;
- визначити взаємозв'язок функцій менеджменту і складових бюджетного менеджменту;
- визначити характерні ознаки бюджетних відносин;
- обґрунтувати всеохоплюючий та перерозподільний характер бюджету;
- визначити бюджет як фінансовий план, як економічну категорію, як централізований фонд;

- обґрунтувати джерела покриття бюджетного дефіциту;
- визначити і обґрунтувати принципи побудови бюджетної системи.

Заняття №2 за темою 3

Мета – вивчення основних функцій та завдань органів оперативного управління бюджетним процесом

Питання, що розглядаються на практичному занятті:

1. Міністерство фінансів України як центральний орган державної влади в сфері фінансової діяльності
2. Фінансові управління обласних державних адміністрацій. Міські та районні фінансові відділи в Україні
3. Державне казначейство, його призначення та функції
4. Контрольно-ревізійна служба в Україні
5. Рахункова палата України: завдання, функції, структура.

В результаті практичного заняття студент повинен вміти

- проаналізувати функції органів оперативного управління бюджетом;
- внести пропозиції щодо чіткого розмежування функцій між ними в галузі управління бюджетним процесом.

Заняття №3 за темою 4

Мета – вивчення основ організації бюджетного планування в Україні

Питання, що розглядаються на практичному занятті:

1. Економічні основи бюджетного планування., його методи та етапи.
2. Порядок складання проекту Державного бюджету України.
3. Бюджетний регламент, його зміст, задачі та основи побудови.
4. Завдання та методологія планування доходів та видатків бюджету

В результаті практичного заняття студент повинен вміти

- визначати чинники, від яких залежить рівень бюджетного планування;
- приймати рішення щодо методів бюджетного планування;
- визначати завдання бюджетного планування, які вирішують відповідні органи.

Заняття №4, 5 за темою 5

Мета – вивчення організації виконання дохідної та видаткової частин державного бюджету

Питання, що розглядаються на практичному занятті:

- 1 Поняття та принципи виконання бюджету.
- 2 Розпис доходів та видатків як основа виконання бюджету
- 3 Податковий менеджмент. Основи та організація податкової роботи.
- 4 Організація розрахунків юридичних та фізичних осіб з бюджетом
- 5 Бюджетна класифікація видатків
- 6 Поняття бюджетного фінансування та його організація.
- 7 Касове виконання бюджету.
- 8 Методи і види фінансування із бюджету.

В результаті практичного заняття студент повинен вміти:

- визначити документи, на підставі яких здійснюється перерахування платежів до бюджету і вміти їх заповнювати;
- скласти схему документообігу, пов'язану з мобілізацією доходів до Державного бюджету;
- скласти схему документообігу в процесі фінансування із бюджету;
- проаналізувати проблеми в організації виконання бюджету та сформулювати пропозиції щодо його удосконалення.

Заняття №6 за темами 6, 7

Мета – облік виконання бюджету у фінансових органах та бюджетна звітність про виконання бюджету

Питання, що розглядаються на практичному занятті:

1. Організація обліку виконання бюджету та її складові
2. Баланс виконання бюджету
3. Визначення результатів виконання бюджету
4. Організація, види та форми бюджетної звітності.
5. Порядок затвердження звіту про виконання бюджету держави

В результаті практичного заняття студент повинен вміти:

- обліковувати доходи та видатки бюджету;

- визначати результат виконання бюджету;
- визначати склад звітних документів, терміни і порядок їх надання;
- проаналізувати нормативну базу, яка встановлює порядок відображення в обліку доходів та видатків бюджету.

Заняття №7 за темою 8

Мета – розгляд організації здійснення контролю за використанням бюджетних коштів

Питання, що розглядаються на практичному занятті:

1. Сутність та призначення фінансового контролю, його роль у виконанні бюджету.
2. Форми, види та методи бюджетного контролю.
3. Контрольно-ревізійна робота з бюджету, її завдання та напрями
4. Порядок проведення ревізій та оформлення її результатів

В результаті практичного заняття студент повинен вміти:

- визначати основні завдання проведення ревізій;
- визначати етапи контрольно-ревізійного процесу;
- вміти оформлювати результати ревізії.

IV. ІНДИВІДУАЛЬНІ СЕМЕСТРОВІ ЗАВДАННЯ

На індивідуальну роботу студентів по вивченню дисципліни „Бюджетний менеджмент” **денної форми навчання** передбачено 63 години, які витрачаються студентами на підготовку рефератів.

Заслуховування та обговорення рефератів відбувається на практичних заняттях, що поширює знання студентів по окремим теоретичним і практичним питанням. Крім того, об’єктом індивідуальної роботи є матеріал, який не може бути опрацьований на практичних заняттях з причин обмеженого часу аудиторних занять.

Перелік тем рефератів наведено у додатку А даної робочої програми.

На індивідуальну роботу студентів по вивченню дисципліни „Бюджетний менеджмент” **заочної форми навчання** передбачено 92 години. Об’єктом індивідуальної роботи є матеріал, який не може бути опрацьований на лекційних та практичних заняттях з причин обмеженого часу аудиторних занять.

V. КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ

Для контролю за засвоєнням матеріалу по навчальній дисципліні „Бюджетний менеджмент” денної форми навчання використовуються такі форми поточного контролю:

- підготування доповідей або рефератів по окремих розділах курсу, тематика яких визначається викладачем;
- виконання аудиторних контрольних робіт;
- рішення типових ситуацій та задач по основних темах курсу на практичних заняттях;
- поточний контроль за засвоєнням матеріалу в ході проведення практичних занять із студентами.

Навчальний процес по дисципліні завершується іспитом, на якому студенти показують отриманий рівень знань.

На протязі семестру заплановано проведення двох обов'язкових контрольних точок и двох додаткових контрольних точок. **Мета** проведення контрольних робіт – закріплення і оцінювання отриманих студентами теоретичних знань та вмінь розв'язання задач з дисципліни.

Завдання на кожну контрольну роботу знаходяться в додатку А навчально-методичного комплексу дисципліни.

Навчальним планом дисципліни для **заочної та післявузівської форми навчання** передбачена одна контрольна робота.

Контрольна робота охоплює теми лекційного матеріалу, а також матеріал, що вноситься на самостійне вивчення студентам. До контрольної роботи входять виконання наступних видів роботи:

- вивчення та опрацювання теоретичних питань по курсу;
- відповіді на тестові завдання;
- визначення понять.

Основна **мета** виконання контрольних робіт – закріплення теоретичних знань та практичних навиків.

V. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Методика вивчення дисципліни “Бюджетний менеджмент” базується на засвоєнні студентом лекційного матеріалу, навчально-методичної літератури, законодавчих та нормативних актів, виконанні контрольних робіт, самостійних робіт, тестових завдань, вирішенні комплексних ситуаційних задач.

На лекціях викладається основна частина теоретичного матеріалу, доповненого прикладами. Питання навчального курсу, які з обмеженості часу навчальних занять не можуть бути розглянуті на лекціях, повинні бути опановані на практичних заняття в ході заслуховування докладів та рефератів.

Методика вивчення дисципліни **для заочної та післявузівської форми навчання за фахом “Фінанси”** базується на засвоєнні студентом лекційного матеріалу, навчально-методичного матеріалу, навчально-методичної літератури, законодавчих та нормативних актів, виконанні контрольної роботи.

На лекціях викладається основні теми теоретичного матеріалу. Питання навчального курсу, які, завдяки обмеженості часу навчальних занять, не можуть бути розглянуті на лекціях, виносяться на самостійне вивчення дисципліни.

**РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ЗА ТЕМАМИ ЗА ФАХОМ
«ФІНАНСИ» УСІХ ФОРМ НАВЧАННЯ**

Назва теми	Розподіл за семестрами та темами завдань			
	Всього	Лекції	Практичні	СРС
Тема 1. Сутність, значення і роль бюджету держави	6 (7)	2 (1)	1 (-)	3 (6)
Тема 2 Структура бюджету держави як об'єкта управління	6 (9)	2 (1)	1 (1)	3 (7)
Тема 3. Органи оперативного управління бюджетом	10 (9)	4 (1)	2 (1)	4 (7)
Тема 4. Бюджетне планування	10 (9)	4 (1)	2 (1)	4 (7)
Модуль 1	5		2	3
Тема 5. Виконання бюджету	12 (10)	6 (2)	2 (1)	4 (7)
Тема 6. Облік виконання бюджету	9 (9)	4 (1)	1 (1)	4 (7)
Тема 7. Звітність про виконання бюджету	9 (8)	4 (-)	1 (1)	4 (7)
Тема 8. Контроль за виконанням бюджету	6 (9)	2 (1)	1 (1)	3 (7)
Модуль 2	5		2	3
Тема 9. Світовий досвід бюджетного менеджменту	5 (8)	2 (-)	- (1)	3 (7)
Підготовка рефератів	10	-	-	10
Підготовка до іспиту	15 (20)	-	-	15 (20)
Разом	108 (108)	30 (8)	15 (8)	63 (92)

*Примітка: в лапках наведена кількість годин для заочної форми навчання.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Основна література

1. Деркач М.І., Гордеева Л.П. Бюджет та бюджетний процес в Україні: Навч. посібник. - Дніпропетровськ: Пороги, 1995. -256 с.
2. Сафонова Л.Д. Бюджетний менеджмент: Навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни. - К.:КНЕУ, 2001. -186 с.
3. Єпіфанов А.О., Сало І.В., Д'яконова І.І. Бюджет і фінансова політика України: Навч. посібник. - К.: Наукова думка, 1997. - 302 с.
4. Конспект лекцій по курсу “Бюджетный менеджмент” для студентов специальности 7.05104 / Сост. Кузнецова Т.В., Клец Л.Е. Краматорск: ДГМА, 2003. – 108 с.
5. Методические указания и задания к контрольной работе по курсу «Бюджетный менеджмент» для студентов специальности 7.050104 заочной формы обучения/Сост. Кузнецова Т.В. , Клец Л.Е. – Краматорск: ДГМА, 2002. – 44 с.
6. Методические указания и задания к контрольной работе по курсу «Бюджетный менеджмент» для студентов специальности 7.050104 заочной формы обучения/Сост. Кузнецова Т.В. , Клец Л.Е. – Краматорск: ДГМА, 2002. – 44 с.
7. Пасічник Ю.В. Бюджетна система: Навч. посібник. - Черкаси: Відлуння, 1999.- 375 с.
8. Романів М.В. Державний фінансовий контроль і аудит. - К.: НІОС, 1998.-344 с.
9. Юрій С.І., Бескид Й.М. Державний бюджет України. Навч. посібник. Тернопіль: ТАНГ, 1998.- 320 с.
10. Юрій С.І., Бескид Й.М. Бюджетна система України: Навч. посібник. - К., НІОС, 2000.- 390 с.
11. .Бюджетний кодекс України: закон, засади, коментар/ За ред. О.В.Турчинова і Ц.Г.Огня. – К.: Парламентське вид-во, 2002.-320 с.
12. Бюджетна система України: Навч. посібник / С.І. Юрій, Й.М. Бескид, В.Г. Демянишин та ін.- К.:НІОС, 2000.
13. Василик О.Д. Теорія фінансів: Підручник.-К.:НІОС, 2000.
14. Бюджетна система: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. – 2-ге вид., перероб. і доп./ В.М. Опарін, В.І. Малько, С.Я. Кондратюк, Г.Б.Коломієць.-

Додаткова література

1.Конституція України. Затверджена ВРУ 28.06.96 №254/96 – ВР. // Відомості ВРУ. – 1996. - №30.

2.Бюджетний кодекс України: Закон України

3.Закон України “ Про державну податкову службу в Україні” №509-ХІІ від 4.12.90.// Відомості ВРУ. – 1991. - №6.

4.Закон України “Про Рахункову палату Верховної Ради України” №315/96-ВР від 11.07.96. // Відомості ВРУ . – 1996. - №43.

5.Про вдосконалення касового виконання державного бюджету України. Постанова КМУ і НБУ від 21.01.1998 №68 // Офіційний вісник України. – К, 1998. - №3. – С.208.

6.Положення про порядок складання єдиного кошторису доходів і видатків бюджетної установи та організації (Постанова КМУ від 16.02.1998 №164) // Офіційний вісник України. – К, 1998. - №7. – С.85.

7.Про затвердження механізму обмеження витрачання бюджетних коштів (Наказ Мінфіну України від 27.02.1998 №45) // Офіційний вісник України. – К, 1998. - №9. – С.308.

8.Про затвердження Порядку казначейського обслуговування позабюджетних коштів установ і організацій, що утримуються за рахунок коштів державного бюджету. Наказ Голодержказначейства України від 25.03.1999р. №27. // Офіційний вісник України . – К., 1999. - №14. – с.156.

9.Положення про проведення перевірок цільового використання бюджетних асигнувань, передбачених для надання населенню субсидій та адресної соціальної допомоги. Затверджено Наказом Мінпраці та соціальної політики, Мінфіну, Мінекономіки, Держкомітету у справах сім’ї та молоді, Держкомстату, Держкомбуту, архітектури та житлової політики України 21.07.1999р. №119/167/96/114/175/266./ Офіційний вісник України. – К., 1999. - №35. – С.165.

10.Вісник Податкової служби України. Журнал Податкової адміністрації України.

12.Про Державний бюджет України на відповідний рік: Закон України.

13.Про основні напрямки бюджетної політики на відповідний рік (Бюджетна резолюція): Постанова Верховної Ради України.

14.Про Державне казначейство України: Указ Президента України від 27 квітня 1995р. ;

15. Про затвердження Положення про Міністерство фінансів України: Указ Президента України від 26 серпня 1999 р. №108/99.

16. Про впровадження казначейської системи виконання Державного бюджету: Постанова Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 14 січня 1997 р., №13.

17. Про вдосконалення касового виконання Державного бюджету України: Постанова Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 21 січня 1998 р., №68.

18.Про затвердження Порядку подання фінансової звітності: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2000 р. №419

19.Положення про єдиний казначейський рахунок: Наказ / Головне управління Державного казначейства України. -1997. - №28.

20.Інструкція про проведення ревізій і перевірок Державною контрольно-ревізійною службою в Україні: Наказ / Головне контрольно-ревізійне управління України. -1997. - №121.

21.Інструкція про проведення ревізій і перевірок органами Державної контрольно-ревізійної служби в Україні за поданням правоохоронних органів: Наказ/ Головне контрольно-ревізійне управління України. -1998.-31 березня.

22. Методичні вказівки щодо реалізації результатів ревізій і перевірок, проведених органами Державної контрольно-ревізійної служби в Україні: Додаток до листа Головного контрольно-ревізійного управління України. 1999.№02-18/28.

Розробники робочої навчальної програми з дисципліни “Бюджетний менеджмент”:

Старший викладач

Л.Є.Клець

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Становлення та розвиток податкової служби України.
2. Необхідність та становлення органів Державного казначейства України.
5. Розвиток Державної контрольно-ревізійної служби України.
6. Фінансові служби в міністерствах і відомствах, на підприємствах і в установах: їх функції, права та обов'язки.
5. Особливості бюджетного процесу на сучасному етапі розвитку України.
6. Проблемні аспекти організації бюджетного процесу в Україні.
7. Правове регламентування — основа чіткої організації бюджетного процесу.
8. Бюджетна модель суспільства. Вдосконалення бюджетної моделі в Україні.
9. Визначення джерел і методів формування доходів.
10. Напрями і принципи фінансування видатків.
12. Аналіз місячної форми звітності про виконання Державного і місцевих бюджетів.
13. Проблемні аспекти підготовки бюджетної звітності.
14. Методика проведення ревізії бюджетної установи.
15. Роль контрольно-ревізійної служби в здійсненні державного фінансового контролю.
16. Порядок проведення ревізій і перевірок органами Державної контрольно-ревізійної служби в Україні за поданням правоохоронних органів.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ

1. Сутність та загальна схема бюджетного менеджменту.
2. Класифікація органів державного управління бюджетом.
3. Функції, повноваження та структура центрального апарату Міністерства фінансів.
4. Функції та структура середньої ланки Міністерства фінансів. Принцип „подвійної підпорядкованості”.
5. Структура та основні функції базової ланки Міністерства фінансів.
6. Необхідність створення Державного казначейства. Переваги казначейської системи виконання бюджету.
7. Характеристика етапів створення Державного казначейства в Україні.
8. Функції та законодавча основа діяльності Державного казначейства.
9. Організаційна структура Державного казначейства. Характеристика центрального органу Державного казначейства.
10. Характеристика середньої та базової ланок Державного казначейства.
11. Контрольно-ревізійна служба: законодавча база, головні завдання та організаційна структура.
12. Контрольно-ревізійна служба: організаційна структура та функції.
13. Рахункова палата ВР України: статус, правові основи організації, завдання.
14. Рахункова палата ВР України: функції, основні принципи контролю.
15. Склад та структура Рахункової палати України.
16. Державна податкова служба: статус, правові основи та структура органів.
17. Головні завдання та функції Державної податкової служби.
18. Головні завдання та функції Державної податкової міліції.
19. Зміст, структура та учасники бюджетного процесу.
20. Сутність, нормативна база та основні завдання бюджетного планування.
21. Принципи бюджетного планування.
22. Характеристика методів бюджетного планування.
23. Підготовча робота до складання проекту Державного бюджету

24. Організаційні заходи що до складання проекту Державного бюджету.
25. Розгляд проекту ЗУ „Про Державний бюджет України” в першому та другому читанні.
26. Розгляд проекту ЗУ „Про Державний бюджет України” в третьому читанні та бюджетні призначення у випадку несвоєчасного його прийняття.
27. Статті відображені в ЗУ „Про Державний бюджет на поточний рік”.
28. Структура Розпису Державного бюджету.
29. Принципи виконання Державного бюджету.
30. Звітність розпорядників бюджетних коштів.
31. Звітність органів Державного казначейства про виконання Державного бюджету.
32. Складання Розпису Державного бюджету.
33. Бюджетна класифікація.
34. Документообіг, пов’язаний з мобілізацією доходів.
35. Характерні відміни банківської системи виконання бюджету від казначейської.
36. Недоліки банківської системи виконання бюджету.
37. Функції банківських закладів при банківській системі виконання бюджету.
38. Призначення Система електронних платежів при казначейській системі виконання бюджету.
39. Рахунки діючої системи касового виконання бюджету.
40. Оптимальна модель побудови касового виконання бюджету.
41. Джерела формування коштів Державного бюджету.
42. Основні напрямки використання коштів бюджету.
43. Функціональна класифікація видатків бюджету.
44. Економічна класифікація видатків бюджету.
45. Відомча класифікація видатків бюджету.
46. Програмна класифікація видатків бюджету.
47. Класифікація фінансування бюджету.
48. Класифікація боргу.
49. Виконання Державного бюджету по видаткам.

50. Перша форма здійснення видатків Державного бюджету.
51. Друга форма здійснення видатків Державного бюджету.
52. Порядок сплати готівки розпорядникам бюджетних коштів.
53. Складові організації обліку виконання бюджету.
54. Принципи побудови Плану рахунків.
55. Структура Плану рахунків.
56. Сутність та призначення бюджетного контролю.
57. Методи бюджетного контролю.
58. Класифікація видів фінансового контролю
59. Ревізія як основний засіб державного фінансового контролю.
60. Оформлення результатів ревізії.